Gemeenteraden Midden-Holland

Raadsinformatiebrief

Bestuurlijke keuzes Regiovisie Jeugd en Wmo 2028

Van: Dagelijks bestuur Gemeenschappelijke Regeling Jeugd en Wmo
Datum: 2 november 2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

De Gemeenschappelijke Regeling Jeugd en Wmo (GR JW) en de vijf gemeenten in Midden-Holland werken aan een nieuwe regiovisie Jeugd en Wmo, die in 2028 ingaat. De regiovisie moet richting geven aan de samenwerking in een periode van toenemende financiële druk, arbeidsmarktkrapte, veranderende wetgeving en groeiende verwachtingen van inwoners. Met deze brief vragen wij uw raad in maart 2027 een zienswijze te geven op twee samenhangende bestuurlijke afwegingen: de balans tussen lokale en regionale sturing op kwaliteit en de balans tussen het beheersen van de opgaven van vandaag en het voorsorteren op maatschappelijke veranderingen. Deze bestuurlijke afwegingen zijn verwerkt in het kwadrantenmodel waarin de consequenties van keuzes meer voor het een of het ander zichtbaar worden gemaakt.
Het kwadrantenmodel maakt de consequenties van verschillende accenten zichtbaar. De vier kwadranten zijn geen kant-en-klare scenario's en evenmin een keuze uit vier vaste pakketten. Zij vormen uitersten op twee glijdende schalen en ondersteunen het gesprek over een passende regionale koers. Ten tweede vragen wij uw raad zich uit te spreken over de looptijd van de regiovisie.

Aanleiding

De huidige regiovisie Scherper aan de Wind (2021–2024) is door de gemeenten van Midden-Holland verlengd. Bij die verlenging hebben de raden als kader meegegeven dat de visie wordt geëvalueerd en dat de uitkomsten worden betrokken bij een vernieuwde regiovisie. De evaluatie en de startnotitie met daarin het beoogde ontwikkelproces zijn in 2025 en 26 aan de gemeenteraden aangeboden en als bijlagen aan deze brief toegevoegd. De teruggegeven wensen en kaders uit de gemeenteraden vormen de basis voor het vervolg.

Sinds de vaststelling van de huidige regiovisie (vastgesteld in 2021) is de context ingrijpend veranderd. Landelijke hervormingsprogramma's en wetten vereisen regionale samenwerking voor kwetsbare groepen en

een sturing op transformatie van de hulp- en ondersteuningsaanpak voor diezelfde kwetsbare groepen. Tegelijkertijd staan betaalbaarheid, personele beschikbaarheid en continuïteit van ondersteuning onder druk. Uit de evaluatie blijkt bovendien behoefte aan een langetermijnperspectief, met ruimte om periodiek bij te sturen.

Wat is tot nu toe gedaan?

- De ervaringen met de huidige regiovisie zijn opgehaald bij medewerkers uit beleid en uitvoering.
- De lokale visies en coalitieakkoorden van de vijf gemeenten zijn geanalyseerd om de gezamenlijke basis te bepalen.
- Er zijn sessies gehouden met ervaringsdeskundigen en naasten over het zoeken, ontvangen en ervaren van hulp en ondersteuning binnen de jeugdwet en Wmo. De opbrengsten zijn verwerkt in een perspectiefplaat die is toegevoegd aan de bijlagen.
- In zes themasessies is met onder andere aanbieders, adviesraden sociaal domein, gemeenten, onderwijs, zorgverzekeraars, GR JW en maatschappelijke partners gesproken over toekomstige regionale uitdagingen.

De opbrengsten laten een gedeelde behoefte zien aan een heldere koers en duidelijke verwachtingen over wat lokaal, regionaal en bovenregionaal wordt georganiseerd. Ook is er brede behoefte om over domeinen, financieringsstromen en loketten heen samen te werken, met oog voor de grenzen aan geld, personeel en hulp- en ondersteuningsaanbod.

Over GR JW

De Gemeenschappelijke Regeling Jeugd & Wmo Midden-Holland (GR JW) is na jarenlange samenwerking officieel per 1 januari 2025 opgericht. GR JW is een regionale organisatie die werkt voor de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas. De organisatie voert regionale taken uit op het gebied van jeugdhulp en Wmo, met de nadruk op inkoop, contractmanagement, beleidsondersteuning en toezicht.

Door de samenwerking met gemeenten, zorgaanbieders, inwoners en andere partners ontstaat zicht op uiteenlopende ontwikkelingen en vraagstukken binnen het sociaal domein.

Zienswijze over bestuurlijke keuzes

In bijlage 1 vindt u het ‘kwadrantenmodel bestuurlijke keuzes regiovisie'. Dit kwadrantenmodel combineert twee bestuurlijke afwegingen:

1. Waar ligt het accent bij het sturen op kwaliteit: lokaal of regionaal?
2. Waar ligt het accent in de tijd en mogelijkheden: op de maatschappelijke veranderingen voorsorteren of reageren wanneer het zich aandient?

Beide assen zijn glijdende schalen. De uiteindelijke koers kan tussen de uitersten liggen en per onderwerp verschillen. Het is uitdrukkelijk geen of-of, maar een en-en keuze die de consequenties voor die positie tonen. Een keuze voor meer regionale sturing sluit lokale verantwoordelijkheid niet uit; omgekeerd veronderstellen diverse wettelijke en specialistische opgaven regionale samenwerking.

Vier kwadranten met consequenties in één oogopslag

In onderstaand overzicht vindt u een vereenvoudigde weergave van de uitwerking van de keuzes aan de uiteinden van de assen. Het betreft een aantal thema's waarvan het GR JW bestuur het van belang vindt de raad hier expliciet over te informeren.

Type en positie	Kwaliteit, toezicht, fraude & lerend vermogen	Capaciteit & financiën	Belangrijkste consequenties voor de raad
De Wijkwinkel Lokaal × reageren	Toezicht, kwaliteit en fraudebestrijding zijn vooral lokaal georganiseerd. Sterk zicht op individuele casuïstiek, niet op bredere doelgroep in andere gemeenten.	Hoge druk op lokale capaciteit; geen schaalvoordelen.	Directe sturing op lokale uitvoering, voorzieningen en budget, kleine schaal en minder ruimte voor strategie.
De Dorpscoöperatie Lokaal × voorsorteren	Focus op kwaliteit en preventie dichtbij inwoners. Fraudesignalering en toezicht zijn verbonden aan lokale netwerken, specialistische kennis en regionale informatie-uitwisseling moeten incidenteel georganiseerd.	Investeringen nodig in lokale expertise en innovatie.	Actief lokaal opdrachtgeverschap en sturing op maatschappelijke doelen; vraagt stevige inzet lokale expertise, data en investeringsruimte.
De Regionale Contractfabriek Regionaal × reageren	Kwaliteit, rechtmatigheid en fraudecontrole worden regionaal geborgd via contractmanagement, monitoring en verantwoording. De nadruk ligt op naleving en beheersing.	Schaalvoordelen in inkoop, contractbeheer en bedrijfsvoering.	Controle vooral via kaders, begroting, jaarrekening en zienswijzen; relatief snel door te ontwikkelen.
Houston – Kennis- & Stuurcentrum Regionaal × voorsorteren	Regionale data, kennis en expertise worden actief en preventief ingezet voor kwaliteitsverbetering, preventie van fraude, toezicht en vroegsignalering. Leren, monitoren en bijsturen zijn één verbetercyclus en krijgen een voorspellende lijn. Beleid gericht op bijstellen van koers waar nodig.	Bundeling van schaarse expertise, oplossen van complexe (boven)regionale opgaven door volume en eenduidigheid van data.	Raad stuurt vooraf op inhoudelijke en financiële kaders en achteraf op effecten; strategische keuzes mogelijk. Vraagt een langer ingroeipad.

Betekenis voor democratische sturing

Twee jaar geleden richtten de gemeenteraden Midden-Holland een gemeenschappelijke regeling Jeugd en Wmo op omdat de lokale gemeenten merkten dat sturing individueel te weinig antwoord biedt op de complexe landelijke opgaven en hervormingsopdrachten in het sociaal domein. Een gemeenschappelijke regeling is mede daarom verplicht door de overheid. Hoe de samenwerking dan precies vorm krijgt, is niet landelijk bepaald. Dat betekent dat de gemeenteraden gezamenlijk kunnen nadenken op welke accenten zij de nadruk willen leggen in hoe zij de regionale samenwerking kunnen zien. De gemeenteraad stuurt hoe dan ook. De raad beïnvloedt het samenwerkingskader stevig door aan te geven hoe zij om wenst te gaan met maatschappelijke veranderingen.

De bedoeling van het kwadrantenmodel is inzichtelijk te maken hoe verschillende keuzes op elkaar inwerken en met elkaar samenhangen. Bij een lokaal accent ligt de nadruk op sturing via lokale verordeningen, begroting, en uitvoering. Van belang is mee te wegen dat volledig lokaal vanuit de landelijke overheid niet mogelijk is omdat uit onderzoek is gebleken dat dit nadelige effecten heeft op de continuïteit van het hulp en ondersteuningsaanbod. Bij een regionaal accent ligt de sturing op gezamenlijke inhoudelijke kaders, financiële spelregels, mandaten, zienswijzen en rapportage over maatschappelijke resultaten. In de regio werken wij al regionaal samen, maar zien wij dat landelijke opgaven en uitdagingen vragen om een bestendiging van regionale sturing die helderheid geeft aan alle betrokkenen over wat er door gemeenten en GR JW mag worden verwacht. In alle gevallen blijft heldere verantwoording nodig over lokale en regionale effecten, lokale en regionale prestaties, risico's en de inzet van middelen.

Duur van de regiovisie
Het maken van een regiovisie kost tijd en geld van zowel de gemeenten als haar partners. In de evaluatie bleek een grote ambtelijke behoefte aan een langere looptijd van de regiovisie, met eventuele actualiseringen om de vier jaar op deelonderwerpen. Door het uitzetten van een langdurig gezamenlijk kader verwacht men beter te kunnen sturen, want er is meer zekerheid waar de regio naartoe beweegt. Dat vereist tegelijkertijd voldoende flexibiliteit in het kader om, wanneer dat nodig is in de tijd, de vertalingen te actualiseren.

Gevraagde zienswijze
Wij verzoeken uw raad bij de zienswijze in ieder geval de volgende vragen te beantwoorden:

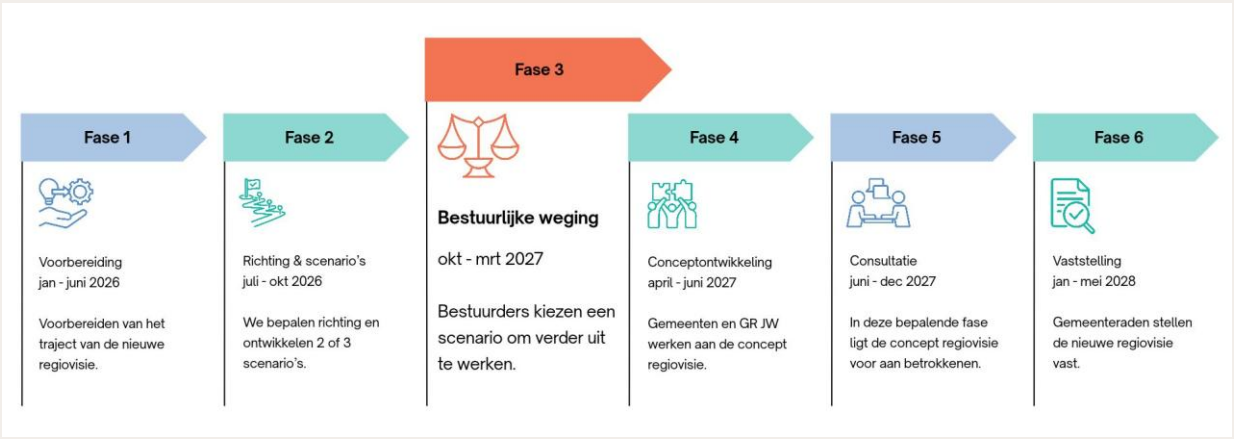
- Waar wilt u op de as lokale–regionale sturing op kwaliteit van hulp en ondersteuning het accent leggen? Geldt dit voor alle onderwerpen of moet er op onderdelen variatie mogelijk zijn?
- Waar wilt u het accent leggen in de balans tussen het reageren op maatschappelijke veranderingen en het inspelen (‘voorsorteren’) op maatschappelijke veranderingen?
- Welke inhoudelijke doelen, financiële randvoorwaarden en waarborgen voor democratische controle wilt u aan GR JW meegeven?
- Hoe kijkt u aan tegen een regiovisie met een looptijd van acht à tien jaar, waarbij uitvoeringsprioriteiten en onderhangende kaders zoals een inkoopkader tussentijds kunnen worden geactualiseerd?
- Welke risico’s of randvoorwaarden moeten volgens u expliciet worden betrokken bij de verdere uitwerking?

Wij ontvangen uw zienswijze graag uiterlijk 10 maart 2027.

Vervolgproces

Op 26 november 2026 organiseren wij een fysieke bijeenkomst voor de gemeenteraden over de regiovisie, het gevolgde proces en de bestuurlijke afwegingen. Voor deze bijeenkomst kunt u zich aanmelden bij uw griffie.

Na ontvangst van de zienswijzen in maart 2027 worden deze door het dagelijks bestuur van GR JW gewogen en betrokken bij het bepalen van een voorkeursrichting voor de verdere uitwerking.
Het dagelijks bestuur informeert de gemeenteraden begin april 2027over de uitkomsten van de weging en de gekozen richting. De voorkeursrichting wordt in de lente en zomer van 2027 uitgewerkt tot een concept regiovisie in samenwerking met gemeenten en partners. In het najaar van 2027 wordt de concept regiovisie voor advies voorgelegd aan de adviesraden sociaal domein.
Vervolgens wordt de concept-regiovisie ter discussie en besluitvorming aan de gemeenteraden aangeboden. Hieronder ziet u dit weergegeven in fasen, waarbij de huidige fase is uitgelicht.

Tot slot

Met uw zienswijze geeft u richting aan de regiovisie die slagkracht van samenwerking combineert met lokale democratische legitimatie en ruimte voor gemeentelijke verschillen. Het kwadrantenmodel is daarbij het vertrekpunt voor het gesprek; de uiteindelijke koers zal bestaan uit een onderbouwde combinatie van accenten.

Namens het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugd en Wmo Midden-Holland,
Irma Bultman, voorzitter dagelijks bestuur GR JW

Bijlagen

- **Bijlage 1:** Visualisatie kwadranten regiovisie
- **Bijlage 2:** Startnotitie nieuwe regiovisie Jeugd en Wmo
- **Bijlage 3:** Perspectiefplaat
- **Bijlage 4:** Terugblik op de themasessies
- **Bijlage 5**: Evaluatie Scherper aan de wind.
- **Bijlage 6**: Zienswijze weging GR JW startnotitie regiovisie 2027